

DZIEJE NAJNOWSZE

PL ISSN 0419-8824

INDEKS 355682

POLSKA AKADEMIA NAUK
INSTYTUT HISTORII

KWARTALNIK
POŚWIĘCONY
HISTORII
XX WIEKU

1968

1-2008

**POLSKA AKADEMIA NAUK
INSTYTUT HISTORII**

DZIEJE NAJNOWSZE

**Rocznik XL
2008
1**

WARSZAWA 2008

„Dzieje Najnowsze”
Założone w 1969 r. przez Tadeusza Jędruszcza,
Czesława Madajczyka i Witolda Stankiewicza

Wydanie publikacji dofinansowane przez Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego

KOMITET REDAKCYJNY

Krzysztof Kawalec, Tadeusz Kisielewski, Stanisława Lewandowska, Piotr Łossowski,
Czesław Madajczyk, Wojciech Materski, Jan Molenda, Andrzej Nowak,
Tadeusz Radzik, Wojciech Rojek, Tomasz Schramm, Rafał Stobiecki,
Ryszard Sudziński, Włodzimierz Suleja, Jacek Tebinka, Roman Wapiński,
Zygmunt Zieliński, Elżbieta Znamierowska-Rakk, Janusz Żarnowski

REDAKCJA

Małgorzata Gmurczyk-Wrońska (sekretarz), Magdalena Hułas,
Marek K. Kamiński, Andrzej Koryn, Krzysztof Michalek,
Tadeusz Wolsza (redaktor naczelny)

TŁUMACZ

Aleksandra Rodzińska-Chojnowska

ADRES REDAKCJI

Instytut Historii PAN
00-272 Warszawa, Rynek Starego Miasta 29/31, tel. 831-02-61

ISSN 0419-8824

© Instytut Historii PAN & Wydawnictwo DiG, 2008

Wydawca: Wydawnictwo DiG Sp.j.
PL 01-524 Warszawa, al. Wojska Polskiego 4
tel./fax 839-08-38
e-mail: biuro@dig.pl <http://www.dig.pl>

Druk: Fabryka Druku Sp. z o. o., ul. Staniewicka 18, 03-310 Warszawa

Spis treści

Od Redakcji	3
-------------------	---

PRZEGLĄD BADAŃ

Jerzy Eisler — <i>Stan badań historycznych nad Marcem '68</i>	7
Michał M. Kosman — <i>Ruch protestu 1968 r. w badaniach niemieckich</i>	19
Małgorzata Gmurczyk-Wrońska — <i>Wydarzenia maja 1968 r. we Francji</i> — <i>przegląd badań</i>	33
Włodzimierz Batóg — <i>„Nowa Lewica” i studencka rewolucja w Stanach Zjednoczonych</i> <i>w latach sześćdziesiątych. Przegląd badań</i>	49

STUDIA I ARTYKUŁY

Włodzimierz Suleja — <i>Polski nietypowy miesiąc — Marzec...</i>	61
Wanda Jarząbek — <i>Wpływ wydarzeń 1968 r. na politykę zagraniczną PRL</i>	71
Maciej Hejger — <i>Marzec 1968 r. w Koszalinie i Ślupsku</i>	87
Marek Andrzejewski — <i>Wydarzenia marcowe 1968 r. w Trójmieście</i>	103
Katarzyna Maniewska — <i>Mieszkańcy Bydgoszczy wobec wydarzeń 1968 r.</i> <i>Postawy. Przejawy oporu społecznego. Skala represji</i>	125
Mirosław Golon — <i>Marzec 1968 r. w Toruniu w świetle materiałów Służby</i> <i>Bezpieczeństwa</i>	155
Piotr Kardela — <i>Olsztyński Marzec '68 i działania Służby Bezpieczeństwa</i>	167
Daniel Boćkowski — <i>Marzec 1968 r. w Białymstoku w świetle materiałów</i> <i>operacyjnych Komendy Wojewódzkiej Milicji Obywatelskiej</i>	195

DYSKUSJE I POLEMIKI

Stanisław Mocek — <i>Dziennikarstwo i dziennikarze w PRL</i>	203
--	-----

AUTOREFERETY

Joanna Żelazko — <i>Żołnierze konspiracyjnych organizacji niepodległościowych</i> <i>przed Wojskowym Sądem Rejonowym w Łodzi (1946–1955)</i>	225
Marek Fifer — <i>Geneza i działalność Niezależnego Samorządnego Związku</i> <i>Zawodowego „Solidarność” w regionie bydgoskim (1980–1981)</i>	233

RECENZJE

Jelena Wiktorowna Jakowlewa, <i>Polsza przeciw SSSR 1939–1950</i> — Wojciech Materski	239
Maria Fieldorf, Leszek Zachuta, <i>General Fieldorf „Nil”. Fakty, dokumenty, relacje</i> — Marek Ney-Krwawicz	250
Katarzyna Maniewska, <i>Kościół katolicki w Bydgoszczy wobec prób laicyzacji i dezintegracji społeczeństwa w okresie rządów Edwarda Gierka (1970–1980)</i> — Bartosz Kaliski	254
<i>Wokół teczek bezpieki — zagadnienia metodologiczno-źródłoznawcze,</i> pod redakcją Filipa Musiała — Wiesław Charczuk	259

Wśród naszych Autorów

Prof. dr hab. Marek Andrzejewski — w Instytucie Historii Uniwersytetu Gdańskiego

Dr Włodzimierz Batóg — adiunkt w Instytucie Historii Akademii Świętokrzyskiej im. Jana Kochanowskiego w Kielcach

Dr hab. Daniel Boćkowski — docent w Instytucie Historii Polskiej Akademii Nauk w Warszawie

Dr Wiesław Charczuk — adiunkt w Instytucie Nauk Społecznych Akademii Podlaskiej w Siedlcach

Prof. dr hab. Jerzy Eisler — dyrektor Oddziału Instytutu Pamięci Narodowej w Warszawie

Dr hab. Małgorzata Gmurczyk-Wrońska — docent w Instytucie Historii Polskiej Akademii Nauk w Warszawie

Dr hab. Mirosław Golon — adiunkt Instytutu Historii i Archiwistyki Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu/dyrektor Oddziału Instytutu Pamięci Narodowej w Gdańsku

Dr Maciej Hejger — adiunkt w Instytucie Historii Pomorskiej Akademii Pedagogicznej w Słupsku

Dr Wanda Jarząbek — adiunkt w Instytucie Studiów Politycznych Polskiej Akademii Nauk w Warszawie

Mgr Bartosz Kaliski — asystent w Instytucie Historii Polskiej Akademii Nauk w Warszawie

Dr Piotr Kardela — pracownik naukowy Biura Edukacji Publicznej Instytutu Pamięci Narodowej w Białymstoku. Delegatura w Olsztynie

Dr Michał M. Kosman — adiunkt w Instytucie Nauk Politycznych Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy

Dr Katarzyna Maniewska — pracownik naukowy Biura Edukacji Publicznej Instytutu Pamięci Narodowej w Gdańsku. Delegatura w Bydgoszczy

Prof. dr hab. Wojciech Materski — w Instytucie Studiów Politycznych Polskiej Akademii Nauk w Warszawie

Dr hab. Stanisław Mocek — prof. w Collegium Civitas w Warszawie

Dr hab. Marek Ney-Krwawicz — docent w Instytucie Historii Polskiej Akademii Nauk w Warszawie

Prof. dr hab. Włodzimierz Suleja — dyrektor Oddziału Instytutu Pamięci Narodowej we Wrocławiu

Dr Joanna Żelazko — pracownik naukowy Biura Edukacji Publicznej Instytutu Pamięci Narodowej w Łodzi

Informacja dla autorów „Dziejów Najnowszych”

Redakcja zwraca się do wszystkich autorów o stosowanie następujących rygorów, dotyczących formy tekstów nadsyłanych do druku w naszym piśmie:

1. Wszystkie teksty należy składać na dyskietkach w formacie PC lub MAC oraz w dwu egzemplarzach, przepisanych według obowiązujących norm: na stronie po 30 wierszy po ok. 60 znaków, z marginesem z lewej strony szerokości 4–5 cm. Poprawki i uzupełnienia powinny być ograniczone do minimum i nie mogą przekraczać trzech na jednej stronie; nie stosujemy żadnych podkreśleń.

2. Układ pierwszej strony artykułu i artykułu recenzyjnego (tj. obszerniejszej, polemicznej recenzji) powinien wyglądać następująco: z lewej strony u góry imię i nazwisko autora oraz dokładny adres, poniżej tytuł na środku strony (na osi). Wszystkie te elementy należy pisać pismem tekstowym, nie zaś samymi wielkimi literami.

3. W recenzji ponad tekstem należy umieścić kolejno: imię (w formie rozwiniętej) i nazwisko autora recenzowanej pracy, jej tytuł i ewentualnie podtytuł (według strony tytułowej); jeśli recenzja dotyczy pracy zbiorowej, wówczas po tytule należy podać imię i nazwisko redaktora; następnie — w przypadku pracy wielotomowej — liczbę tomów lub części (np. t. I–II) cyframi rzymskimi i dalej: miejsce i rok wydania, nazwę wydawcy, na ostatnim miejscu liczbę stron. Imię i nazwisko autora recenzji — na końcu tekstu z prawej strony (oraz dokładny adres).

4. Teksty do działu „Życie naukowe” zawierają tytuł (na osi); podpis autora jak w recenzji.

5. Wspomnienia pośmiertne: w tytule imię i nazwisko osoby, której tekst dotyczy, pod nim w nawiasach dokładne daty życia; podpis autora jak w recenzji.

6. Przypisy następują w maszynopisie po tekście zasadniczym, od nowej strony. Numery przypisów należy umieszczać we frakcji górnej, bez nawiasów lub kropek, w wierszu z wcięciem akapitowym. Odnośniki do przypisów w tekście są umieszczane przed kropką kończącą zdanie (z wyjątkiem, gdy kończy je skrót: w. — wiek lub r. — rok) albo przed przecinkiem wewnątrz zdania (z wyjątkiem, gdy muszą być umieszczone między słowami, których nie oddziela przecinek).

7. W tekstach zasadniczych przyjmujemy ogólnie przyjęte skróty (np. itp., m.in., rkps, mps, t., z., etc.), a także z reguły: r. (rok) i w. (wiek), inne w miarę potrzeby. Nazwy miesięcy podajemy cyfrą rzymską wówczas, gdy występują wraz z dniem i rokiem (bez oddzielających je kropek), w innych przypadkach w ich brzmieniu słownym (16 V 1935 r.; 16 maja; w maju 1935 r.).

8. W przypisach stosujemy skróty jak w punkcie 7., dopuszczalne są także inne skróty, przyjęte w historycznych opracowaniach specjalistycznych, jednak z wyjaśnieniem znaczenia w pierwszym przypadku ich zastosowania. Tytuły czasopism i serii wydawniczych piszemy w cudzysłowie; po tytule publikacji zamieszczonej w opracowaniu zbiorowym piszemy po przecinku — w: (bez nawiasów prostokątnych). Tomy i roczniki periodyków i innych publikacji podajemy cyframi rzymskimi; zeszyty, numery i części — arabskimi.

9. Wszystkie nadesłane do redakcji teksty odbiegające swoją zewnętrzną formą od powyższych zasad będą zwracane autorom do właściwego przygotowania i ponownego przepisania.

10. Redakcja prosi o dołączenie do artykułów streszczeń o objętości 1 strony maszynopisu na tej samej dyskietce co artykuł.

Warunki prenumeraty

Wpłaty na prenumeratę przyjmowane są co kwartał. Cena prenumeraty krajowej wynosi: na **2008 r. — 20 zł.**
Cena prenumeraty ze zleceniem dostawy za granicę jest powiększona o rzeczywisty koszt wysyłki.

Prenumerata krajowa: przez „RUCH” S.A. — wpłaty na prenumeratę przyjmują jednostki kolportażowe „RUCH” S.A. właściwe dla miejsca zamieszkania.

Prenumerata opłacana w złotych ze zleceniem wysyłki za granicę: informacji o warunkach prenumeraty i sposobie zamawiania udziela „RUCH” S.A. Oddział Krajowej Dystrybucji Prasy, 01-248 Warszawa, ul. Jana Kazimierza 31/33, tel. +4822 532-87-31 — prenumerata płatna w walucie obcej; tel. +4822 532-88-16, 532-87-34, 532-88-19 — prenumerata płatna w PLN; infolinia 0-800-120-029,

Wpłaty w PLN na konto w banku PEKAO S.A. IV O/Warszawa, No. 6812401053111000004430494 lub w kasie Oddziału.

Dokonując wpłaty za prenumeratę w Banku czy też w Urzędzie Pocztowym należy podać: nazwę naszej firmy, nazwę banku, numer konta, czytelny pełny adres odbiorcy za granicą, okres prenumeraty, rodzaj wysyłki (p-tą priorytetową czy ekonomiczną) oraz zamawiany tytuł.

Warunkiem rozpoczęcia wysyłki prenumeraty, jest dokonanie wpłaty na nasze konto.

Prenumerata opłacana w dewizach przez odbiorcę z zagranicy: przelewem na nasze konto w banku SWIFT banku: PKOPPLPWWA4

w USD PEKAO S.A. IV O/W—wa IBAN PL54124010531787000004430508

w EUR PEKAO S.A. IV O/W—wa IBAN PL46124010531978000004430511

po dokonaniu przelewu prosimy o przesłanie kserokopii polecenia przelewu z podaniem adresu i tytułu pod nr faxu +4822 532-87-31.

Opłaty za prenumeratę można dokonać również czekiem wystawiony na firmę „RUCH SA OKDP” i przesłanym razem z zamówieniem, listem poleconym na nasz adres jw.

Informujemy, że klienci płacący z zagranicy mogą też dokonać wpłaty na prenumeratę kartami kredytowymi VISA i MASTERCARD w internecie <http://www.ruch.pol.pl>

Dostawa odbywa się pocztą zwykłą w ramach opłaconej prenumeraty, z wyjątkiem zlecenia dostawy pocztą lotniczą, której koszt w pełni pokrywa zleceniodawca.

Terminy przyjmowania wpłat na prenumeratę krajową i zagraniczną:

do 5 XII — na I kw. r. następnego

do 5 III — na II kw. r. bieżącego

do 5 VI — na III kw. r. bieżącego

do 5 IX — na IV kw. r. bieżącego

Bieżące numery oraz wszystkie dostępne od 1999 r. można również kupić lub zamówić w Wydawnictwie DiG:

01-524 Warszawa, al. Wojska Polskiego 4

tel./fax (+48 22) 839 08 38

e-mail: dig@dig.com.pl; <http://www.dig.com.pl>

BZ WBK SA 35 O/Warszawa 70109028510000000100226138

Na terenie kraju wpłat można dokonywać także w oddziałach terenowych firmy KOLPORTER S.A., właściwych dla miejsca zamieszkania lub siedziby prenumeratora.

Szczegółowe informacje — bezpłatna infolinia 0 801 205 555

lub na stronie internetowej <http://www.kolporter-spolka-akcyjna.com.pl/prenumerata.asp>.

Subscription orders for all the magazines published in Poland available through the local press distributors or directly through the Foreign Trade Enterprise.

ARS POLONA

00-068 Warszawa, Krakowskie Przedmieście 7, Poland

Our bankers:

BANK HANDLOWY SA 201061-710-13100

cena 20,00 zł (w tym 0% VAT)

Nakład 750 egz.

ISSN 0419-8824

9 770419 882085 01